

Prema poslednjem popisu iz 2011. godine broj Slovaka u Srbiji iznosio je 52.700. Najviše Slovaka živi u Vojvodini. Više u Bačkoj i Banatu nego u Sremu. Tri najveća slovačka centra su Stara Pazova, Kovačica i Bački Petrovac. Oko 2.000 živi u Beogradu. Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine (NSSNM) osnovan je 2003. godine sa ciljem praćenja i unapređenja položaja prava i kvaliteta života predstavnika slovačke nacionalne manjine u oblastima obrazovanja, kulture, javnog informisanja i službene upotrebe slovačkog jezika i pisma.

Koliko i kako se ta prava i mogućnosti koriste, saznali smo u razgovoru sa predsednicom Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine, gospođom Ljibuškom Lakatoš (Libuška Lakatošová). - Nacionalni savet finansira se iz republičkog i pokrajinskog budžeta, iz lokalnih samouprava, ali i iz Republike Slovačke preko Kancelarije za Slovake koji žive u dijaspori. To se sredstva daju za određene projekte. Mi bi voleli kada bi bila veća, ali i na ovome smo zahvalni. Sredstava se raspoređuju na četiri oblasti: obrazovanje, kulturu, informisanje i očuvanje jezika, što nam je značajno da i dalje negujemo svoju tradiciju, kulturu, da imamo mogućnost obrazovanja na svom maternjem jeziku - istakla je gospođa Lakatoš. Kada je reč o obrazovanju, gospođa Lakatoš kaže da je cilj NSSNM da svako dete može da se obrazuje na svom maternjem jeziku, gde postoje škole koje imaju nastavu na slovačkom jeziku. Tamo gde ti uslovi ne postoje, tamo se preko nastavnika sa kojima Nacionalni savet sklapa ugovor i plaća preko određenih fondova, održava nastava maternjeg jezika sa elementima nacionalne kulture kao fakultativan predmet i to na osnovnom i srednjem nivou. Od posebnog značaja je Gimnazija „Jan Kolar“ u Bačkom Petrovcu, osnovana 01. oktobra 1919., i ove godine obeležava 100 godina rada. Godini 1997/98. počeo je sa radom i moderan Dom učenika, izgrađen uz finansijsku pomoć vlada Slovačke Republike i Republike Srbije, koji omogućava školovanje Slovacima iz cele Vojvodine. Uz opšti, Gimnazija ima kuvarski smer i smer za računarstvo i informatiku. Gimnazija „Mihajlo Pupin“ u Kovačici, osnovana je 1962. kao Ekonomska škola koja nakon nekoliko decenija prerasta u Gimnaziju i danas osim opšteg smera ima i smer - elektrotehničar informacionih tehnologija. Kada je reč i visokom obrazovanju, na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i Beogradu postoje katedre za slovački jezik i književnost.

U sferi kulture, NSSNM od osnivanja podržava kulturne aktivnosti Slovaka u Srbiji. Novi saziv NSSNM radi na poboljšanju postojećih i pruža podršku svim festivalima od nacionalnog značaja, pomaže sva kulturna udruženja koja se nalaze i rade u manjim sredinama, a radi se o finansijskoj, logističkoj pomoći, kao i pisanju projekata. Nacionalni savet je izglasao podršku sedam festivala od nacionalnog značaja za Slovake u Srbiji. To su: Smotra slovačkog dečijeg pozorišnog stvaralaštva "3xĐ" (Stara Pazova), Smotra slovačkog amaterskog pozorišnog stvaralaštva za odrasle „Pozorišne lovorike" (Stara Pazova), Festival folklor „Tancuj Tancuj“

(Gložan), Dečji folklorni festival „Zlatna brana“ (Kisač), Festival slovačke izvorne pesme "Susreti u pivničkom polju" i „Rozspievané klenoty“(Kovačica). Kada govorimo o informisanju NSSNM u narednom periodu staviće akcenat na pomoći lokalnim medijima koji imaju emisije na slovačkom jeziku, i uključivanju što više mladih ljudi, novinara, jer „ako nemamo mladih ljudi ne znam čemu služi Nacionalni savet“ – naglasila je gospođa Lakatoš. Po njenim rečima nemarnost pojedinaca, posebno lokalne zajednice sa većinskim stanovništvom slovačke nacionalnosti, uticala je na neiskorišćena, Zakonom i Ustavom zagarantovana prava i mogućnosti službene upotrebe maternjeg jezika, na čemu dosta mora da se radi u budućnosti.

- Mnogi Slovaci ne koriste pravo i neke ispise npr. iz knjige rođenih dobiju na slovačkom jeziku. Takođe tamo gde žive Slovaci natpisi ulica, kao i na institucijama, treba da budu na slovačkom jeziku. Treba podsetiti ljude koji rade u lokalnim samopuravama da ispune svoju obavezu, jer im Republika Srbija daje na to pravo, a isto tako treba poraditi na nacionalnoj svesti. Slovaci su građani Republike Srbije, mi Srbiju volimo jer je to naša jedina domovina, ali smo ponosni na to što smo Slovaci. Imamo dobru saradnju i sa Republikom Slovačkom, koja svake godine stipendira naših 20 studenata, ali desi se da to bude i 40 na godišnjem nivou. To jednom studentu i njegovoj porodici mnogo znači. Bila sam u Ministarstvu obrazovanja u Bratislavi i predsedniku Kancelarije Slovaka u dijaspori iznela predlog za finansiranje Slovaka studenata za studije u Srbiji jer bi nam to mnogo više značilo. Naime, dolazimo u situaciju da Republika Slovačka stipendira studente, na čemu smo im zahvalni, koji odlaze i ne vraćaju se jer im EU pruža veće mogućnosti, pre svega lakše dolaze do posla. Na kraju oni za sobom povlače i roditelje. Pozitivan odgovor nisam dobila, na moju žalost, ali nadam se da će u dogledno vreme moj predlog naići na razumevanje. Sve veći problem je odlazak srednjoškolaca. Niti ja, niti iko od članova Odbora za obrazovanje, renomiranih nastavnika i profesora, kao dela Nacionalnog saveta, ne podržava prezentaciju srednjih škola iz Slovačke u našim osnovnim školama, jer smatramo da u Srbiji imamo dovoljno kvalitetan obrazovni sistem i to na maternjem jeziku. Mi direktorima ne možemo da zabranimo popularizaciju slovačkih škola, i privlačenje učenika, ali naš stav je da to nije dobro i da ćemo podržavati samo srednje obrazovanje koje se stiče u Srbiji - kategorično je odgovorila gospođa Ljibuška Lakatoš.

